

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

На правах рукопису

ПЕТРОВСЬКА Ірина Олегівна

ЕКОНОМІКО-СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ
ПРОПОНУВАННЯ І ПОПИТУ
НА ОБ'ЄКТИ МАЛОЇ ПРИВАТИЗАЦІЇ
(на прикладі масового харчування)

Спеціальність 08.00.11 — Статистика

Автореферат
дисертації на здобуття
наукового ступеня
кандидата економічних наук

Київ — 1993

00814109 (N)

Дисертаційна робота виконана на кафедрі статистики Київського державного економічного університету.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
ГОЛОВАЧ Анатолій Варфоломійович

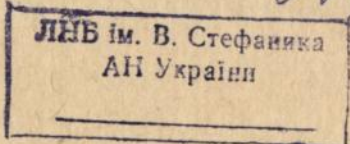
Офіційні опоненти: доктор економічних наук, с. н. с.
РЕВЕНКО Андрій Пилипович
кандидат економічних наук, доцент
ШВЕЦЬ Віктор Григорович

Ведуча організація: Одеський державний економічний університет

Захист відбудеться « 28 » січня 1994 року
о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради
К.068.28.02 при Київському державному економічному університеті
за адресою: 252057, Київ-57, пр. Перемоги, 54/1, ауд. 214.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Київського державного економічного університету.

Автореферат розіслано « 27 » грудня 1993 р.

Вчений секретар
спеціалізованої ради
кандидат економічних наук, доцент

В.І.ЄФИМЕНКО

І. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ.

І.І. Актуальність теми. Основу сучасної стратегії функціонування суспільства становить перехід до принципово нової моделі господарювання, яка побудована на використанні економічних методів регулювання. Практична реалізація такого переходу зумовляє необхідність радикальної реформи господарського механізму всієї економічної системи і глибоких перетворень у діяльності основних господарюючих суб'єктів - підприємств.

Перехід до ринку і зв'язані з ним корінні зміни господарських відносин - роздержавлення і приватизація, заміна директивного управління вільним підприємництвом - змушують підприємства всіх секторів економіки, включаючи сферу послуг, працювати у відповідності з законами ринку. Виникла необхідність опанування нового типу економічної поведінки, адаптації різних видів господарської діяльності до динамічної ринкової ситуації в умовах конкуренції. Визначене однаковою мірою стосується і масового харчування як однієї з галузей сфери послуг.

Ефективний перехід цієї галузі на ринкові принципи господарювання передбачає створення цілісної концепції розвитку системи організованого харчування в умовах різноманітності форм власності, вибір критеріїв функціонування її підсистем, оцінку кон'юнктури ринку товарів, послуг і нерухомості.

Питанням вивчення споживчого попиту на продукцію і послуги торгівлі та масового харчування присвячені роботи Белявського І.К., Головача А.В., Кочерги О.І., П'ятакової Ф.С., Рязова Н.Н., Ходорової З.С. Теоретичні аспекти розвитку роздрібного товарообороту, його прогнозування викладені у працях Белявського І.К., Рождественської Л.Г. та ін. Організаційно-економічні

основи управління торгівлею відображено у роботах Пазуки Н.Д. Ці та інші автори заклали методологічні і методичні основи вдосконалення господарського механізму галузі, визначення попиту на товари та послуги споживчого призначення.

Проте в нинішніх умовах виникла необхідність вивчення нового елемента, який є складовою механізму функціонування ринкової економіки – ринку нерухомості. Актуальними є теоретичні розробки проблем формування пропонування і попиту вже не тільки на продукцію і послуги, але й на самі підприємства масового харчування. Таких розробок на сьогодні немає, що стримує процес приватизації в галузі. Не досліджено закономірності і тенденції формування кон'юнктури ринку нерухомості. Не знайшли розв'язання проблеми визначення міри інвестиційного ризику, конкурентоспроможності підприємств масового харчування і послуг, що ці підприємства надають. Не знайшли ще застосування прийнятні в міжнародній практиці методи аналізу фінансової стійкості підприємств, зокрема, об'єктів приватизації.

Теоретична і практична нерозробленість зазначених проблем і зумовила обрання теми дослідження.

1.2. Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи – на основі статистичного вивчення особливостей функціонування підприємств масового харчування в умовах переходу до ринкових відносин розробити методичні засади економіко-статистичного аналізу кон'юнктури ринку нерухомості, практичні рекомендації по оцінці та методику прогнозування попиту і пропонування об'єктів малої приватизації.

Відповідно до мети дослідження були вирішені такі завдання:

побудована система статистичних характеристик масового

харчування в структурі показників економічної кон'юнктури;

виконано аналіз обсягу та структури пропонування об'єктів масового харчування на ринку нерухомості;

визначене поняття та розроблена методика аналізу інвестиційного попиту на об'єкти по формулючим його факторам;

здійснено аналіз попиту трудових колективів і приватних осіб на об'єкти масового харчування;

розроблені основні напрями сегментації ринку об'єктів малої приватизації по інвесторах;

обгрунтовано форми, способи і строки приватизації підприємств масового харчування на основі соціологічного моніторинга;

розроблено методи аналізу конкурентоспроможності послуг масового харчування;

запропонована система статистичних показників і методика аналізу фінансового стану підприємств;

розроблена методика прогнозування попиту і пропонування об'єктів масового харчування.

1.3. Предмет та об'єкт дослідження. Предметом дослідження є організаційно-економічний і фінансовий стан масового харчування та форми його перетворення в умовах переходу до ринкових відносин.

За об'єкт дослідження взято сукупність підприємств масового харчування України як потенційних об'єктів малої приватизації.

1.4. Теоретичну та методологічну основу дослідження становив діалектичний підхід, суть якого у всебічному вивченні закономірностей формування структури, динаміки та взаємозв'язків

складних і стохастичних за своєю природою соціально-економічних процесів.

Статистична обробка інформації провадилась з використанням відносних і середніх величин, характеристик варіації динаміки, рядів розподілу, таксономічного методу.

1.5. Зв'язок з планом науково-дослідних робіт. Проведене дослідження виконане в межах тем: "Прогнозування ринку нерухомості в сфері матеріально-побутового обслуговування", розробленої за участю автора у Раді по вивченню продуктивних сил України АН України, та "Методологія і методика аналізу на прогнозування ринку праці і кон'юнктури товарного ринку" /реєстраційний № 01.9.10041682 від 25.09.91 р./, розробленої за участю автора на кафедрі статистики Київського державного економічного університету.

1.6. Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше проведено комплексне статистичне і соціологічне дослідження приватизаційного пропонування та інвестиційного попиту на підприємства масового харчування як об'єкти приватизації.

Запропоновані та реалізовані методичні підходи до статистичного дослідження приватизаційного пропонування в масовому харчуванні, які дозволяють визначити кількість об'єктів, що підлягають приватизації, їх типову структуру з врахуванням форм власності, особливостей розміщення та потужності.

Розкриті основні риси категорії "інвестиційний попит" як особливої форми прояву потреби населення, опосередкованої дією відносин з приводу вкладення особистих заощаджень в об'єкти приватизації та виражаючої об'єктивну необхідність розвитку приватизаційних процесів в сфері послуг.

Розроблена методика прогнозування інвестиційного попиту та приватизаційного пропонування, яка основана на використанні структурно-функціональної моделі, що описує розподіл об'єктів та суб'єктів по групоутворюючих ознаках.

Виділено специфічні особливості категорій інвестиційного ризику у сфері приватизації об'єктів масового харчування, запропоновано сценарій оцінки та алгоритм розрахунку ризику і фактори, що визначають його рівень та динаміку.

Запропоновано систему статистичних показників для аналізу фінансового стану підприємств, яка дозволяє виявити ступінь конкурентноспроможності об'єктів приватизації та послуг масового харчування, вдосконалити методику фінансового аналізу з врахуванням зарубіжного досвіду.

І.7. Практична значимість результатів дослідження. Використання розроблених статистичних характеристик обсягу і структури приватизаційного пропонування об'єктів масового харчування доцільне для обґрунтування переліку об'єктів комунальної власності, які підлягають приватизації.

Методика аналізу та результати соціологічного дослідження інвестиційного попиту рекомендуються для застосування в економічній і господарській практиці при оцінці його обсягу, визначенні засобів приватизації та видів державної підтримки приватизованих підприємств, а також для врахування можливих соціальних наслідків приватизації.

Реалізація методики прогнозування обсягу і структури приватизаційного попиту та пропонування територіальними органами дозволить підвищити науковий рівень регіональних програм приватизації.

Оцінка інвестиційного ризику по запропонованому у дисертації сценарію дозволяє потенційним інвесторам при вкладанні капіталів в об'єкти приватизації визначити умови виникнення ризику та окреслити шляхи його зниження.

Врахування виявлених в ході дослідження факторів, які впливають на вартість об'єктів, дозволить обґрунтовано формувати їх ринкову вартість в процесі приватизації.

Методи аналізу фінансового стану підприємств масового харчування у сукупності з методами розрахунку конкурентоспроможності рекомендується використовувати статистичним, фінансовим та податковим органам для визначення бюджетних надходжень як від приватизації підприємств масового харчування, так і від їх господарської діяльності.

Результати дисертаційних досліджень можуть бути використані територіальними органами приватизації, податковими інспекціями, асоціаціями, об'єднаннями і підприємствами, що надають послуги населенню; приватними особами, які виступають потенційними інвесторами об'єктів приватизації, а також у навчальному процесі економічних вузів і факультетів в курсах "Соціально-економічна статистика" та "Статистика торгівлі".

І.8. Апробація і впровадження результатів дослідження.

Принципові висновки дисертації використані в науковій доповіді "Прогнозування ринку нерухомості в сфері матеріально-побутового обслуговування", що підготовлена за участю автора у Раді по вивченню продуктивних сил України АН України /№ 25/300-14-4 від 06.10.93/ і реалізована Фондом майна України /довідка Фонду майна № 10-6/1-1306 від 07.04.1993 р./.

Рекомендації по формах і способах приватизації підприємств

масового харчування за типами впроваджені у господарську практику в Одеської, № 274 від 25.05.93 р./, Волинської /№342 від 19.05.93 р./ і Тернопільської /№ 115 від 29.05.93 р./ областях, Республіці Крим /№ 7-14-18 від 17.06.93 р./. Результати дослідження використано у навчальному процесі /при читанні лекцій і проведенні практичних занять по темі "Статистика торгівлі" в Київському державному економічному університеті/.

І.9. Наукові публікації. По результатах дослідження підготовлено і опубліковано 5 робіт загальним обсягом 0,8 др.арк. Окремі положення дослідження апробовано на 3 наукових і науково-практичних конференціях по проблемах вдосконалення господарського механізму в галузі.

І.10. Обсяг і структура роботи. Дисертація складається з вступу, трьох глав і висновку, містить 217 сторінок машинописного тексту, включаючи 8 схем, 39 таблиць, 47 додатків і список використаної літератури із 237 назв.

2. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ

2.1. Сутність організованого харчування як економічної системи визначається поєднанням трьох функцій: виробництва, реалізації та організації споживання продукції та послуг. В умовах переходу до ринкових відносин на вході данної системи, крім попиту населення на продукцію та послуги, а підприємств - на ресурси, з'являються нові категорії: попит інвесторів на нерухомість і пропонування підприємств харчування як об'єктів приватизації. Звідси - виникнення додаткової функції

системи: забезпечення потреб інвесторів в нерухомості. До числа основних умов, що визначають першочергову приватизацію об'єктів організованого харчування, віднесені: швидкість обороту капіталу, специфіка продукції та послуг, відносна стабільність попиту на них, ліквідація централізованого державного управління.

Стосовно функціонування в умовах ринкової моделі економічного розвитку в організованому харчуванні виділяються дві підсистеми: громадське харчування та масове харчування. Перша - з функціями обслуговування організованих контингентів населення за місцем роботи або навчання, яка зберігає соціальну спрямованість; друга - масове харчування, що складається з підприємств загальноміського призначення для обслуговування неорганізованих контингентів.

В основу формування підсистем покладено відношення підприємств до одержання прибутку. З цього критерію виділені ознаки, що характеризують діяльність підприємств кожної з підсистем: форми власності, порядок ціноутворення, джерела фінансування, особливості оподаткування /схема I/.

Внаслідок функціональних відмінностей підприємства масового харчування розглядаються безпосередньо як потенційні об'єкти приватизації, а підприємства громадського харчування - опосередковано, через зміну форми власності підприємств, організацій і закладів, при яких вони знаходяться.

Виявлена неадекватність основних принципів функціонування громадського харчування ринковому механізму; визначені передумови, що сприяють переходу підприємств масового харчування до ринкових відносин. Обґрунтовані основні вимоги до статис-

Організоване харчування

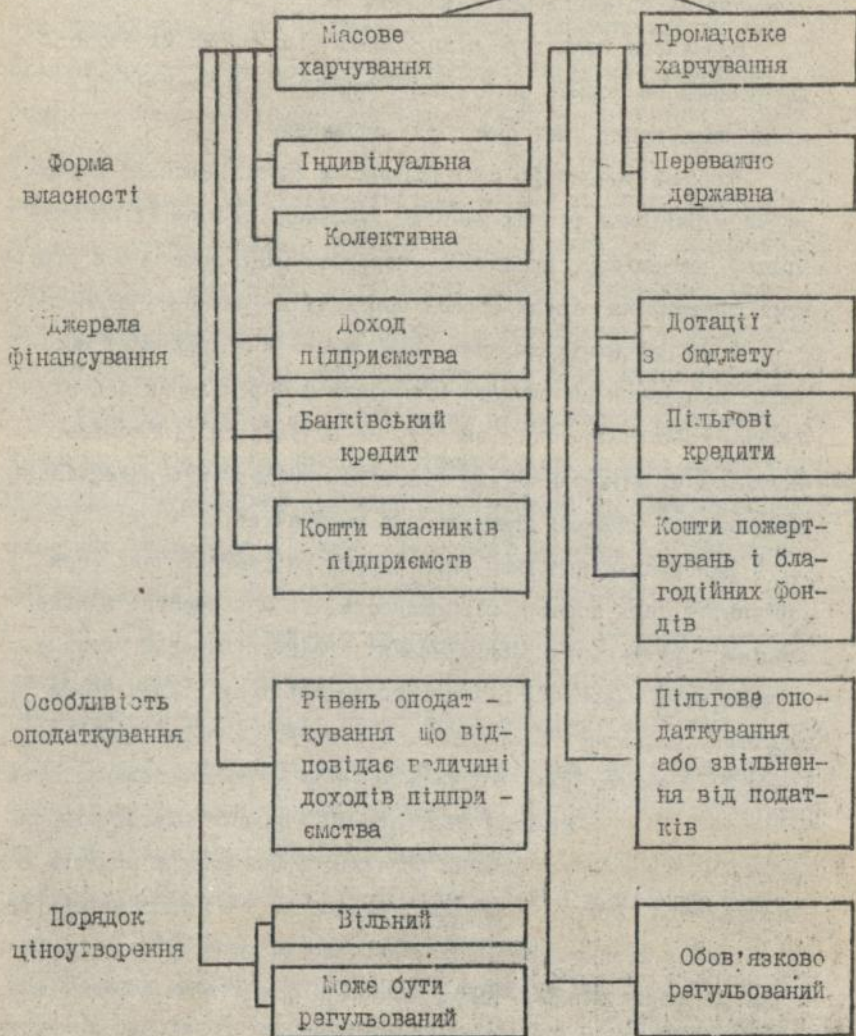

Схема 1. Класифікаційні ознаки підсистем організованого харчування

тичних показників, що характеризують функціонування підприємств як об'єктів приватизації.

Визначена структура підприємств підсистеми масового харчування по формах організації виробництва, місткості, місцезнаходженню, методах обслуговування.

Вивчені тенденції руху підсистем організованого харчування в регіонах різних рангів, зумовлені рівнем їх промислового потенціалу, визначені, передбачувані зрушення в структурі системи на різних етапах переходу до ринкових відносин.

2.2. Закономірним наслідком переходу підприємств масового харчування на ринкові відносини є переміщення акценту економіко-статистичного аналізу на результати фінансово-господарської діяльності, що зумовляє необхідність модифікації відповідної системи статистичних показників.

Дано характеристику змін структури статистичних форм звітності, які подають підприємства; їх адресності: з ліквідацією вертикальних управлінських структур, появою різноманітних форм власності підприємства звітують тільки перед органами державної статистики, фінансової і податкової інспекції. В умовах ринкової економіки за державою повинні бути збережені тільки функції контролю за вчасною оплатою підприємством масового харчування податків і виконанням чинного законодавства. Всі інші функції, включаючи виконання договорів, додержання фінансової дисципліни, економію всіх видів ресурсів, зниження витрат, розвиток матеріальної бази є прерогативою самих підприємств.

Розроблено основи класифікації і запропоновано статистичні показники, які характеризують функціонування організо-

ваного харчування і створюючих його складових на різних рівнях управління. Склад показників підпорядковано завданням статистичного дослідження господарської діяльності підприємств масового харчування, з одного боку – як об'єктів ринку нерухомості, з другого – як елемента ринку послуг. Ці показники призначені для характеристики внеску масового харчування у створення валового національного продукту та національного доходу, обсягу продаж і його товарної структури, розвитку матеріальної бази, результатів господарської діяльності і їх впливу на формування державного та місцевих бюджетів.

2.3. Як основну складову ринку нерухомості розглянуто приватизаційне пропонування. Інформація про інвестиційне пропонування підприємств одержана в результаті аналітичних узагальнень статистичної, централізованої та відомчої звітності, а також даних спеціального вибіркового обстеження.

В процесі дослідження виділені основні фактори, що впливають на обсяг і структуру інвестиційного пропонування об'єктів масового харчування: наявність у підприємства статусу юридичної особи, місцезнаходження підприємства, його забезпеченість власним приміщенням, належність підприємства до певного типу /ресторан, кафе, їдальня, спеціалізоване підприємство/, потужність підприємства, форма власності. Побудова та аналіз групувань підприємств масового харчування за переліченими ознаками дали характеристику впливу окремих факторів на структуру пропонування, виявили пріоритети, черговість та етапи приватизації. Першочерговій приватизації підлягають підприємства масового харчування, розташовані у власних приміщеннях /1560 одиниць або 26 % від загальної кількості загальнодо-

ступних підприємств/. Варіація цього показника по регіонах, яка визначає територіальні відмінності в обсязі інвестиційного попиту, становить від 41,2 % - у Республіці Крим до 19,1 % в Луганській області. Запропоновано комплекс заходів, включаючи розробку відповідного правового забезпечення, необхідних для збільшення реального обсягу пропонування на ринку нерухомості.

2.4. Інвестиційний попит розглядається як економічна категорія, що пов'язана з реформуванням форм власності, та визначається як сукупний попит різних покупців /інвесторів/, виражений вкладанням в об'єкти приватизації особистих приватизаційних сертифікатів, заощаджень у вигляді коштів, кредитів і позик банків в обмін на цінні папери /акції/. Вивчення інвестиційного попиту на об'єкти масового харчування виконано з залученням соціологічного моніторингу. Реалізація цього методу дозволила виявити інтереси та точки зору різних соціальних груп населення на приватизацію, як процес відчуження майна, яке знаходиться в загальнодержавній і комунальній власності, на користь фізичних і юридичних приватних осіб.

Як потенційні розглядаються дві групи інвесторів: сукупність трудових колективів підприємств масового харчування /група А/ та фізичні особи, в числі яких - працівники вітчизняних державних і недержавних структур, а також іноземні підприємці /група Б/. Загальна кількість респондентів - 935 чоловік, соціологічним обстеженням охоплено 222 підприємства масового харчування.

Аналіз результатів обстеження виявив: обсяг та структуру

інвестиційного попиту; сегментацію попиту на об'єкти приватизації та умови, що визначають його; способи приватизації для різних типів підприємств, яким віддають перевагу потенційні інвестори; фактори, що формують ринкову вартість підприємств, які приватизуються; строки проведення приватизації та її соціально-економічні наслідки; види необхідної державної підтримки приватизованих підприємств; причини, які гальмують процес приватизації та її психологічні аспекти.

Установлено, що місткість ринку об'єктів масового харчування формується на 60 % за рахунок попиту працівників трудових колективів, на 30 % - працівниками державних і недержавних вітчизняних структур і на 10 % - іноземними інвесторами.

За оцінкою, кожний третій із працівників підприємств і кожний другий із представників адміністративно-управлінського персоналу виявляють бажання стати власниками підприємств. Таким чином, майже на кожному підприємстві масового харчування є особи, здатні створити ініціативну групу по приватизації об'єкта. Приблизно половина з опитаних мають частково реалізоване /на підставі пайової участі/ почуття власника і близько 30 % - цілком реалізоване /на підставі одноособового володіння підприємством/.

Виявлено зворотну залежність між кількістю працівників, які бажають стати власниками підприємства, на якому працюють, від його виробничої потужності /у крупних підприємствах число бажаючих виступати найманим працівником є вищим/. Встановлено, що з числа бажаючих стати власником на правах одноособового володіння лише кожний 14-ий готовий узяти на себе уп-

равління або ризик; решта віддають перевагу передачі функцій керування підприємством професійному менеджеру. Такий розподіл оцінок дозволяє визначити не лише ступінь соціально-психологічної готовності членів трудових колективів до роботи в умовах конкуренції, але й необхідність підготовки професійних менеджерів для цього сектора економіки.

Визначені основні фактори, які гальмують приватизацію. До їх числа для вітчизняних потенційних інвесторів відносяться: діяльність уряду та органів приватизації на місцях, недостатня інформованість; для іноземних – недосконалість нормативно-законодавчої бази.

Виявлено суперечність інтересів трудових колективів і можливих інвесторів, які не зв'язані з діяльністю підприємств. Способом приватизації підприємств масового харчування, якому, на думку працівників трудових колективів, віддається найбільша перевага, є викуп об'єктів трудовим колективом на пільгових умовах, тобто створення закритих акціонерних товариств, що не передбачає конкурсу покупців. Потенційні інвестори з числа працівників інших державних і недержавних структур, а також іноземні підприємці віддають перевагу проведенню конкурсу або аукціону. З нашої точки зору, для вирішення даного протиріччя необхідно надати трудовим колективам право пільгового викупу підприємств з виконанням таких основних вимог: збереження профілю приватизованого підприємства; зростання обсягу та підвищення якості продукції та послуг; досягнення беззбитковості фінансово-господарської діяльності. У випадку невиконання перерахованих вимог у встановлений строк підприємство підлягає аукціонній або конкурсній

приватизації.

2.5. Виділено фактори, що формують попит потенційних інвесторів на об'єкти приватизації, і здійснено їх групування. В основу групування покладено вплив зовнішнього /об'єктивні фактори/ і внутрішнього середовища /суб'єктивні фактори/ на функціонування підприємств /таблиця І/. Визначений кількісний вплив сукупності об'єктивних та суб'єктивних факторів на формування інвестиційного попиту. Виявлено, що суб'єктивні фактори в більшій мірі впливають на обсяг інвестиційного попиту трудових колективів, а об'єктивні - на попит працівників інших державних і недержавних комерційних структур, що пояснюється відмінностями в пріоритетах. Якщо для респондентів групи А на першому місці по значущості - фактор розміщення підприємства /41,8 % респондентів/, то для респондентів групи Б - сфера діяльності потенційного інвестора /31,8 % респондентів/, в той час, як фактор розміщення підприємства - на четвертому місці. Рангування факторів в залежності від ступеню їх впливу на інвестиційний попит трудових колективів виглядає таким чином:

Ф а к т о р	Ранг
Розміщення підприємства	I
Сфера діяльності потенційного інвестора	II
Забезпечення потенційних інвесторів коштами для придбання нерухомості	III
Вік потенційного інвестора	IV
Інформованість потенційного інвестора про сферу приватизації	V
Гарантії додержання прав власника	VI
Економічна ситуація в країні	VII
Тип підприємства	VIII
Рівень спеціальної підготовки для організації і ведення власної справи	IX
Порядок оформлення приватизаційних документів	X
Інвестиційний ризик	XI

ЛНБ ім. В. Стефаника
АН України

Таблиця І

Групування факторів, що формують обсяг інвестиційного попиту на об'єкти малої приватизації

Група	Підгрупа	Фактор ^ж
Об'єктивні	Ті, що визначаються загальними соціально-економічними умовами розвитку	Гарантії права власника Стан нормативно-законодавчої бази Інвестиційний ризик Економічна ситуація в країні Діяльність місцевих органів приватизації Ставлення до приватизації галузевих органів управління Порядок оформлення приватизаційних документів
	Ті, що визначаються станом приватизаційного об'єкта	Розміщення Тип Спеціалізація Розмір /кількість місць/ Технічна оснащеність Ступінь зношення основних фондів
Суб'єктивні	Ті, що визначаються потенційним інвестором	Вік Сфера діяльності Інформованість про сферу приватизації Рівень спеціальної підготовки для організації і ведення власної справи Наявність коштів для придбання нерухомості Ставлення до приватизації трудових колективів

^ж Фактори розташовані за ступенем їх впливу на обсяг інвестиційного попиту.

Вихідна матриця складається з елементів a_{ij} , які оцінюють абсолютну кількість об'єктів приватизації в розподілі по суб'єктах приватизації. Елементи балансу матриці

a_{ij} за строками характеризують розподіл попиту або намірів кожної групи інвесторів по різних об'єктах приватизації, по стовпчиках – розподіл окремих об'єктів приватизації між окремими групами інвесторів.

Відповідні зв'язки аналізуються за допомогою коефіцієнтів d_{ij} і β_{ij} , де $d_{ij} = \frac{a_{ij}}{V_{ij}}$ характеризує розподіл попиту окремих груп інвесторів; $\beta_{ij} = \frac{a_{ij}}{W_{ij}}$ – участь окремих інвесторів у попиті на конкретну групу об'єктів приватизації. Розрахунок динаміки та структура інвестиційного попиту та приватизаційного пропонування на перспективу базується на їх залежності від факторів та критеріїв, що змінюються пропорційно до часу t : $d_{ij} = f(t)$, $\beta_{ij} = f(t)$.

2.7. Вивчена нова, стосовно масового харчування, компонента ринку нерухомості – інвестиційний ризик, яка виникає при вкладенні капіталу в об'єкти приватизації. Виявлені розбіжності між основними умовами, що визначають ступінь інвестиційного ризику, та факторами, що формують обсяг інвестиційного попиту. Запропоновано сценарій оцінки ризику, що включає: виявлення умов, що впливають на інвестиційний ризик за визначення характеру їх дії; пошук основних напрямків зниження негативного впливу та посилення дії умов, які знижують інвестиційний ризик, і як результат – оцінка доцільності вкладення капіталів у обраний об'єкт приватизації.

2.8. Дослідженням встановлено засоби підвищення конкурентоздатності підприємств масового харчування, які пов'язані

ні з використанням переваг нижчого та вищого порядку. До перших з них віднесені такі, як використання дешевих трудових та сировинних ресурсів; до других - підвищення якості продукції та послуг, використання нетрадиційної сировини при створенні унікальних фірмових страв, використання ресурсозберігаючих технологій.

Можливість реалізації переваг нижчого та вищого порядку розглядається в дисертації в нерозривному взаємозв'язку з показниками потенційної прибутковості об'єкта приватизації. Запропоновано методи визначення обсягу продаж, який забезпечує беззбиткову роботу підприємств з різними видами послуг. Один з таких методів рекомендується для розрахунку кількості споживачів у підприємствах, які надають тільки послуги по організації споживання, другий - для об'єктів з більш широкою номенклатурою послуг. У першому випадку розрахунок базується на даних про умовно-постійні і умовно-змінні витрати на організацію комерційної діяльності в підприємствах та даних про вартість послуги /покупки/. У другому випадку вихідними даними для розрахунку є: роздрібний товарообіг, частка послуги в загальному обсязі продаж, її ціна та умовно-змінні витрати на надання кожної послуги.

2.9. В умовах переходу до ринкової економіки особливого значення набуває оцінка результатів діяльності підприємств масового харчування з точки зору ефективності вкладення капіталу потенційними інвесторами. В дисертації показано недоліки та основні напрямки вдосконалення діючої методики аналізу фінансового стану підприємства, запропоновано нетрадиційні для вітчизняного господарського та економічного досвіду показники

оцінки результатів фінансово-господарської діяльності, засновані на використанні зарубіжного досвіду. Як статистичні характеристики оцінки запропоновано та апробовано на реальної статистичної і бухгалтерської звітності: коефіцієнти валового, чистого та операційного прибутку і заборгованості; поточний коефіцієнт ліквідності; коефіцієнт кратності процентів, загального покриття, фінансування, інвестування, а також оборотність рахунків дебіторів.

Впровадження в економічну та господарську практику принципальних положень дисертації дозволить адаптувати діяльність підприємств масового харчування до роботи в умовах ринкових відносин, створить передумови для економічно обгрунтованого рішення проблеми роздержавлення в сфері послуг та для поліпшення умов участі населення України в приватизаційних процесах.

3. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ВИГЛЯДЕНІ В ТАКИХ ОПУБЛІКОВАНИХ РОБОТАХ:

1. Арендный подряд - путь повышения эффективности производства // Проблемы индустриализации общественного питания страны: Тез. докл. всес. научн. конф. - Харьков, 1989.- 0,15 п. л.

2. Новые формы управления отрасли // Проблемы влияния тепловой обработки на пищевую ценность продуктов питания: Тез. докл. всес. научн. конф. - Харьков, 1993.- 0,14 п. л.

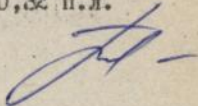
3. Совершенствование планирования материальных затрат при переходе на экономические методы управления общественным питанием // Проблемы влияния тепловой обработки на пищевую ценность продукт в питании: Тез. докл. всес. научн. конф. - Харьков, 1990.- 0,15 п. л.

4. Новые организационные структуры в общественном пита-

нии. // Проблемы перестройки хозяйственного механизма функционирования общественного питания: Сб. науч. тр. - Харьков: Харьковский институт общественного питания, 1991. - 0,14 п. л.

5. Методика прогнозирования инвестиционного спроса на объекты приватизации в массовом питании // Территориальные пропорции развития потребительского сектора экономики: Сб. науч. тр. - Киев: СОПС Украины АН Украины, 1993. - 0,32 п. л.

/у співавторстві/.

Підписано до друку 20.12.93. Формат паперу 60×80/16. Зам. 06379.
Тираж 100 прим. Київський університет. Артемполіграф. 1993 р.

464601

AB 28.969